

Gyalogút a csillagokhoz

Nincs szerencsém. San Franciscó-i amatőr lévén a járdán felállítva távcsövetem sokkal többször látom benne az utcai fényeket, mint a csillagokét. Egy forgalmas utcasarkon távcsövem mellett álldogálva az emberek gyakran bolondnak néznek — de úgy vélik, az ártalmatlan fajtához tartozom.

Mégis érdemes tekintélyemet kockáztatni. A távcsőbe pillantó járókelők 90%-a még soha nem használt távcsövet. Ilyenkor a villamos felsővezetékek között becélzom a Szaturnuszt, a Jupitert vagy egy fényes halmazt, hogy az érdeklődők első, távcsővel szerzett élményét e csodálatos objektumok valamelyike adja.

A nézelődők reakciója gyakran meglep. A távolbalátás csodájának hatására az emberek úgy érzik, mintha valami különleges helyre kerültek volna, ahonnan mindez lehetséges. Majd a meglepődést hamarosan kérdések özöne váltja fel. Ki tudja, milyen hatást gyakorol a járókelőkre a távcsőbe vetett pillantás vagy kérdéseikre adott válaszom? Biztos vagyok benne, hogy amikor hobbim élményét megosztom az emberekkel, örömet szerzek nekik, felkeltem érdeklődésüket az égbolt iránt és elősegítem a fényszernyezés problémájának megoldását.

A járdák amatőr csillagászásának egyszerű a dolga; nem nehezedik vállára komoly felelősség. Felállítja távcsővét egy forgalmas ponton, beállítja a Szaturnuszt, a Holdat vagy bármi más — amiről már olvasott néhány sort — és figyelni, hogyan nő az érdeklődők sora. Persze tagadhatatlan, hogy jó idegek kellene mindhez. Az égi tájékozódóképességet is próbára teszi ez a feladat; este általában a jól kivilágított helyeken jár sok ember, ahonnan a csillagok láthatatlanok. De ha fényes égitestekre állítjuk műszerünket, a siker garantált.

A tapasztalat beszél belőlem. Számtalanszor állítottam már fel 14 cm-es reflektoromat teljesen kivilágított, forgalmas kereszteződésekben. Januárban például egyik este volt félóra szabadidőm, amíg a rizs megfőtt. Levittem hát távcsöveget a 30. és a Mission utca sarkára, pont egy vegyesbolt elé, két forgalmas buszvonat átszállóhelye mellé.

A Vénusz — Naprendszerünk egyik "legvonzóbb" megjelenésű tagja — épp csúcsformában volt. Mintegy 10%-ban megvilágított vékony sarlóként ragyogott, csaknem csaknem 1 ívperces átmérővel. Sokan így vélekedtek: "Ó, hiszen ez a Hold!", míg meg nem mutattam, hogy a távcső az utolsó negyedben lévő Holddal átellenes irányba néz.

Valaki megkérdezte, hogy más bolygó is látható-e. Hátraléptem, és a buszok irányítótornya mellett feltekintve a Jupitert mutattam. A távcsőben a látvány csodálatos volt: az óriásbolygót két oldalán szimmetrikusan elrendeződő holdjai díszítették. A tömeg ismét sorba állt, és a levegőt csodálkozó felkiáltások töltötték be.

Az űrutazók vidám csoportjához csatlakozók között minden típus képviselői jelen voltak. Közben egy fiatal pár tisztes távolból figyelt — nyilván azt próbálták eldönteni, hogy család vagyok-e vagy sem. Egy kisfiú, aki a mamájával együtt érkezett, el volt ragadtatva és tudni akarta, mikor láthat legközelebb. Lelkesedése a csillagokkal való első ismerkedésemet juttatta eszembe. A lelkesedés fiatalokra jellemző szikrája idősebbekben is fellobban néha. Egy középkorú hölgy például négyszer is végigállta a csőbe kukkantók sorát. Végül a gyanakvó fiatal párt is a távcsőhöz húzta a kíváncsiság.

Valaha megfigyeléseim többségét a "megszokott" módon végeztem — sötét helyen, egyedül vagy klubom

néhány tagjával. De mióta a Golden Gate Parkban John Dobsonnal találkoztam, gátlásaim felszabadultak, és távcsövetem felállítom a forgalmas járdán is. Mindig van nálam némi lencsetisztító felszerelés a szempillafesték eltüntetése céljából, valamint a Sky and Telescope egy példánya, amiben megmutathatom az embereknek a bolygók és a Messier-objektumok megkereséséhez használt térképeket. Mindez igazán jó szórakozás.

A csillagvilág e csendes ünneplése az utca népe körében hozzájárulhat a pazarló mesterséges fények

okozta kár tudatosításához is. Bátorításul szánom ezt minden csillagásznak — végre mutassák meg műszerükkel minél több embernek a csillagos ég szépségét, mielőtt a fényzönn ezt lehetetlenné tenné.

Fényszennyezés, turbulens légkör és magas épületek — nehezen leküzdhető akadályok. De a legtöbb ember sohasem nézhet távcsöbe, ha mi azt egy sötét helyen tartjuk. Az idő múlik — már ma este légy az utcán!

TOM KELLOGO

(Sky & Tel., 1990. aug.
ford. Dán András)

Asztrofotós pályázat

A Magyar Csillagászati Egyesület asztrofotós pályázatot ír ki a csillagászati fényképezés amatőr művelői számára. A pályázat célja az asztrofotósok munkáinak jobb megismertetése és ezen észlelési forma fejlesztése. Pályázatlunkon amatőr csillagászok és csoportok (szakkörök, klubok) egyaránt részt vehetnek a következő két kategóriában: állókamerás és vezetett felvételek. Egy szerző (csoport) kategóriánként legfeljebb öt felvétellel és egy sorozattal indulhat. Kizárólag papírképeket (színes vagy fekete-fehér) fogadunk el, méretbeli megkötés nélkül. Korábban közölt képek is beküldhetők. A zsűrizést az MCSE által felkért, a témában járatos hivatásos és amatőr csillagászból álló bizottság végzi.

Minden felvétel hátoldalán kérjük feltüntetni a készítő nevét, a felvétel tárgyát, időpontját, az expozíció hosszát, a műszert (fényképezőgépet) és a használt filmet.

Díjazás: 1. díj: 1500 Ft-os vásárlási utalvány, 2. díj: 1000 Ft-os vásárlási utalvány, 3. díj: 500 Ft-os vásárlási utalvány. A két első helyezett ezenkívül filmeket és 1991-re szóló ingyenes Meteor-előfizetést is kap.

Valamennyi beérkezett felvételt bemutatjuk a nyilvánosságnak; a legjobbakat pedig közöljük a Meteorban.

Beküldési határidő: 1990. november 30.

A pályamunkákat a következő címre kérjük továbbítani (gondos csomagolásban): Magyar Csillagászati Egyesület, 1399 Budapest, Pf. 701/29. A pályamunkák e közlemény után folyamatosan leadhatók az MCSE hétfői titkársági ügyeletein az Uránia Csillagvizsgálóban.

**Ha a Meteor megnyerte tetszését,
hívja fel rá amatőr csillagász barátai figyelmét!**